

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.III.21.760/2019/11. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Farkas Antónia bíró

A felperesek: Felperes1

(Cím2) I. rendű

Felperes2

(Cím3) II. rendű

Felperes3

(Cím2) III. rendű

Felperes4

(Cím3) IV. rendű

A felperesek képviselője:

Szűcs Péter Ügyvédi Iroda

(Cím8,

ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Dr. Izsák Péter ügyvéd

(Cím9)

Az alperes beavatkozói:

Alperesi beavatkozó1

(Cím6) I. rendű

Alperesi beavatkozó2

(Cím7) II. rendű

Az alperes beavatkozóinak képviselői:

Dr. Hofszang Katalin ügyvéd

(Cím10) I. rendűért

Dr. Jakab Tamás ügyvéd

(Cím9) II. rendűért

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.295/2019/10.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 7.P.21.246/2016/127.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését – az első- és másodfokú perköltség, valamint az állam által előlegezett költség viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja, kötelezi az alperest, hogy babakelengye költsége címén 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak 487.170 (négysszáznyolcvanhétezer-százhetven) forintot és annak 2010. március 15-től 2013. június 30-ig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes, 2013. július 1-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamatát, az alperes által a II. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 4.000.000 (négy millió) forintra és annak 2010. április 17-től a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott késedelmi kamataira, az I-II. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak ápolás-gondozás költsége és többletköltsége címén fizetendő lejárt járadék összegét 13.519.583 (tizenhárommillió-ötszázötvenkilencezer-ötszáznyolcvanhárom) forintra és annak 2014. szeptember 2-től a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott mértékű késedelmi kamataira, a 2019. január 1-jétől ugyanezen címen fizetendő járadék havi összegét 174.406 (százhetvennégyezer-négysszázhat) forintra, a gyógyszerek és gyógyhatású készítmények, valamint gyógyászati segédeszközök költsége címén fizetendő lejárt járadék összegét 385.135 (háromszáznyolcvanötezer-százharmincöt) forintra és annak 2014. augusztus 24-től a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott késedelmi kamataira, a 2019. január 1-jétől ugyanezen címen fizetendő járadék havi összegét 3.653 (háromezer-hatszázötvenhárom) forintra, a pelenka, popsitörő és popsikrém költsége címén fizetendő lejárt járadék összegét 424.061 (négysszázhuszonnégyezer-hatvanegy) forintra és annak 2016. február 23-től a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott késedelmi kamataira, a 2019. január 1-jétől ugyanezen címen fizetendő járadék havi összegét 6.197 (hatezer-százkilencvenhét) forintra felemeli, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyja; ezt meghaladóan a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 1.195.250 (egymillió-százkilencvenötezer-kétszázötven) forint, a II. rendű felperesnek 640.935 (hatszáznegyvenezer-kilencszázharmincöt) forint, a III. rendű felperesnek 470.250 (négysszázhetvenezer-kétszázötven) forint, a IV. rendű felperesnek 365.150 (háromszázhatvanötezer-százötven) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperes I. rendű beavatkozóját, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 337.450 (háromszázharminchétezer-négyszázötven) forint, a II. rendű felperesnek 190.045 (százkilencvenezer-negyvenöt) forint, a III. rendű felperesnek 125.000 (százhuszonötezer) forint, a IV. rendű felperesnek 95.250 (kilencvenötezer-kétszázötven) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi az alperes II. rendű beavatkozóját, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 337.450 (háromszázharminchétezer-négyszázötven) forint, a II. rendű felperesnek 190.045 (százkilencvenezer-negyvenöt) forint, a III. rendű felperesnek 125.000 (százhuszonötezer) forint, a IV. rendű felperesnek 95.250 (kilencvenötezer-kétszázötven) forint elsőfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy az elsőfokú bíróság gazdasági hivatalának külön felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 289.726 (kétszáznyolcvankilencezer-hétszázhuszonhat) forint állam által előlegezett költséget, egyúttal megállapítja, hogy a további 63.598 (hatvanháromezer-ötszázkilencvennyolc) forint állam által előlegezett költséget a Magyar Állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 35.400 (harmincötezer-négyszáz) forint, a II. rendű felperesnek 98.900 (kilencvennyolcezer-kilencszáz) forint, a III. rendű felperesnek 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint, a IV. rendű felperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperes I. rendű beavatkozóját, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 35.400 (harmincötezer-négyszáz) forint, a II. rendű felperesnek 98.900 (kilencvennyolcezer-kilencszáz) forint, a III. rendű felperesnek 31.750 (harmincegyezer-hétszázötven) forint, a IV. rendű felperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 922.800 (kilencszázhuszonkétezer-nyolcszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. és a II. rendű felperes házastársak, a III. és a IV. rendű felperes az 1992-ben és 2001-ben született gyermekeik.

[2] Az I. rendű felperes 2009. szeptember 20-án kereste fel a magánorvosi tevékenységet folytató dr. S.J. szülész-nőgyógyász szakorvost, aki 8 hetes terhességet diagnosztizált nála. Ezt követően az I. rendű felperes havi rendszerességgel jelentkezett a nevezett társaságnál, ahol minden alkalommal ultrahangvizsgálatot végeztek. Az I. rendű felperes ezzel párhuzamosan 2009. november 9-én, 2009. december 10-én és 2010. január 21-én terhesgondozáson vett részt az I. rendű beavatkozónál, aki az alperessel kötött közreműködői szerződés alapján ellátta a társadalombiztosítás keretében igénybe vehető terhesgondozás-járóbeteg szakrendelést.

[3] 2010. április 17-én született meg az I. és a II. rendű felperes harmadik gyermeke, kk. K.Z., akinél pszichomotoros fejlődésbeli elmaradást és Down-szindrómát diagnosztizáltak.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték az alperes kötelezését. Arra hivatkoztak, hogy az alperes orvosai nem tájékoztatták az I. rendű felperest arról, hogy a 35 év feletti életkorából adódó nagyobb kockázat miatt indokolt a genetikai tanácsadáson való részvétele, másrészt az alperes nem látta el őt az annak igénybevételéhez szükséges beutalóval. Álláspontjuk szerint, ha megkapja a szükséges tájékoztatást és a beutalót, akkor az I. rendű felperes részt vett volna genetikai tanácsadáson, elvégezteti a kromoszóma-rendellenesség fennállásának igazolására alkalmas vizsgálatokat, s így lehetőség nyílt volna a rendellenesség olyan időpontban történő felismerésére, amikor még a terhesség megszakítható.

[5] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[6] Az elsőfokú bíróság a 23.P.20.308/2013/47. számú rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperest az I. rendű felperes teljes körű, egyéniesített tájékoztatásának és genetikai tanácsadásra beutalásának elmaradása miatt kártérítési felelősség terheli a felpereseket a 2010. április 17. napján Down-szindrómával született K.Z. megszületésével összefüggésben ért vagyoni és nem vagyoni károk 50%-os mértékéig azzal, hogy felelőssége csak az ún. többletköltségek tekintetében áll fenn.

[7] A felperesek, az alperes és az I. rendű beavatkozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a Pf.II.20.501/2014/8. számú ítéletével az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

[8] A Kúria a Pfv.III.20.796/2015/10. számú közbenső ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének közbenső ítéleti részét megváltoztatta, és megállapította az alperes teljes kártérítési felelősségét kk. K.Z. egészségkárosodottan való megszületéséből a felpereseket ért károkért. A felülvizsgálati határozat indokolása szerint a felperesek nemcsak a gyermek egészségkárosodásával kapcsolatos többletköltségeik, hanem a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos valamennyi kiadásuk megtérítését kérhetik.

[9] A felperesek módosított keresetükben az I-II. rendű felperesek részére személyenként 8.000.000 forint, a III-IV. rendű felperesek részére személyenként 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek 2010. április 17-től számított késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Az I-II. rendű felperesek emellett vagyoni kártérítésként – egyebek mellett – babakelengye költsége, baba- és gyermekruhák költsége, ételmezési költség, tisztálkodó- és tisztítószeres költsége, ápolás-gondozás költsége és többletköltsége, háztartási humán-erő-ráfordítás költsége és többletköltsége, játékok és fejlesztési eszközök költsége, gyógyszerek, gyógyhatású készítmények és gyógyászati segédeszközök költsége, valamint pelenka, popsitörő és popsikrém költsége megfizetését kérték.

[10] Az alperesi és beavatkozói érdemi ellenkérelmeikben a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest az I. rendű felperes javára 6.000.000 forint, a II. rendű felperes javára 3.000.000 forint, a III. rendű felperes javára 4.000.000 forint, míg a IV. rendű felperes javára 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek 2010. április 17-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte.

[12] E döntésének indokaként azt jelölte meg, hogy a felpereseket a gyermek egészségkárosodottan való születésével összefüggésben köztudomású tényként elfogadhatóan nem vagyoni hátrány érte, amelynek következtében jelentősen megváltozott az életvitelük, és a lelki egészségük is sérült. A nem vagyoni kártérítési összegek meghatározásakor figyelemmel volt arra, hogy a pszichés elváltozás különböző mértékben és jelleggel érintette a felpereseket, az különösen az I. rendű felperest viselte meg, a II. és III. rendű felperest kevésbé érintette. Értékelte, hogy a II. rendű felperes lényegében nem élt együtt az egészségkárosodott gyermekével, a IV. rendű felperes pedig a gyermek születését követően viszonylag rövid időn belül elköltözött a közös háztartásból, és jelenleg is külön él.

[13] Az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítési igényei közül a babakelengye költsége megtérítése iránti igényt megalapozatlannak minősítette, és a keresetet e részében elutasította. Ezt annak a ténynek a bizonyítatlanságával indokolta, hogy a megjelölt 487.170 forintot az I-II. rendű felperesek a saját vagyonuk terhére fizették ki.

[14] A baba- és gyermekruhák költsége, az ételmezési költség, valamint a tisztálkodó- és tisztítószeres költség tekintetében az alperest a keresettel egyezően marasztalta. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy a tanúvallomások a gyermek érdekében eszközölt beszerzéseket alátámasztották, és a perben kirendelt szakértő a feltüntetett összegeket reálisnak tartotta. Ennek megfelelően a baba- és gyermekruhák költsége címén az alperest 781.867 forint és késedelmi kamatai, 2009. január 1-jétől kezdődően véghatáridő nélkül havi 7.487 forint járadék, ételmezési költség címén 2.136.137 forint és késedelmi kamatai, 2009. január 1-jétől kezdődően véghatáridő nélkül havi 18.863 forint járadék, tisztálkodó és tisztító szerek költsége címén 1.006.515 forint és késedelmi kamatai, 2019. január 1-jétől véghatáridő nélkül havi 6.124 forint járadék I-II. rendű felperesek mint együttes jogosultak javára történő megfizetésére kötelezte.

[15] Az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége iránti keresetet csak részben találta megalapozottnak. Jóllehet a közzétett statisztikai adatokon és a minimálbér összegeken alapuló számítást teljes egészében elfogadta, egyetértett az alperessel és a beavatkozójával abban, hogy a meghatározott óraszükségletnek csak egy gyermekre lebontva van helye, és ezért csak a követelt összeg 1/4-ét tartotta megítélhetőnek. Ennélfogva az alperest 3.379.895 forint és késedelmi kamatai mellett 2019. január 1-jétől havi 47.523 forint I-II. rendű felperesek részére való megfizetésére kötelezte.

[16] A háztartási humán erő-ráfordítás költsége és többletköltsége vonatkozásában az I-II. rendű felperesek elszámolását mind a többlet napi időszükséglet, mind a minimálbér kapcsán elfogadta. Megállapította ugyanakkor, hogy ezek a költségek kizárólag az I. rendű felperes esetében merülnek fel, mivel a II. rendű felperes külön háztartásban él. Erre tekintettel az alperest az I. rendű felperes javára 3.517.674 forint és késedelmi kamatai, valamint 2019. január 1-jétől véghatáridő nélkül havi 51.420 forint járadék megfizetésére kötelezte, a II. rendű felperes keresetét viszont elutasította.

[17] A játékok és fejlesztő eszközök költsége esetében abból indult ki, hogy a gyermek részére megvásárolt eszközök pontos köre nem volt megállapítható, és ehhez képest a perben kirendelt szakértő a megjelölt költségeket reálisnak, a mennyiségeket némileg eltúlozottnak

minősítette. Miután azonban az eszközök beszerzése igazolt volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 359. § (1) bekezdése alapján általános kártérítésként a 2010. április 17-től 2018. december 31-ig terjedő időre 500.000 forint és annak késedelmi kamatai, míg 2019. január 1-jétől havi 5.000 forint járadék I-II. rendű felperesek mint együttes jogosultak javára történő megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[18] A gyógyszerek, gyógyhatású készítmények és gyógyászati segédeszközök költsége tekintetében szintén általános kártérítést alkalmazott, mivel a készítmények beszerzése bizonyítást nyert. Erre tekintettel egyrészt 300.000 forint és késedelmi kamatai, másrészt 2019. január 1-jétől véghatáridő nélkül havi 3.000 forint járadék I-II. rendű felperesek mint együttes jogosultak javára való megfizetésére kötelezte az alperest.

[19] A pelenka, popsitörő és popsikrém költségével kapcsolatban annak tulajdonított jelentőséget, hogy az igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye szerint a gyermek esetében akár a napi hatszori pelenkázás is elfogadható. Habár a költségeket a perben kirendelt másik szakértő reálisnak tartotta, a kár pontosabb összezszerűsége meghatározhatóságának hiánya miatt itt is általános kártérítést alkalmazott. Ennek alapján 350.000 forint és késedelmi kamatai, míg 2019. január 1-jétől véghatáridő nélkül havi 5.000 forint járadék tekintetében marasztalta az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[20] A felek és az alperes I. rendű beavatkozója fellebbezései folytán eljárás másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta, azokat „újrászövegezte”, az alperest – az I. rendű felperes, illetve az I-II. rendű felperesek mint egyetemleges jogosultak részére általa meghatározott összegű vagyoni kártérítés mellett – az I. rendű felperes részére 8.000.000 forint, a II. rendű felperes részére 2.000.000 forint, a III. rendű felperes részére 3.000.000 forint, a IV. rendű felperes részére 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összegek 2010. április 17-től járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte.

[21] Ebben a körben a határozatát azzal indokolta, hogy a legsúlyosabb immateriális hátrány az I. rendű felperesnél mutatható ki, aki az egészségkárosodottan született gyermekét gyakorlatilag egyedül neveli, és az ezzel összefüggő nehézségek legnagyobb mértékben rá hárulnak. Értékelte továbbá, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleménye szerint a legnagyobb mértékű pszichés károsodás is az I. rendű felperesnél alakult ki. Erre figyelemmel a keresetben követelt 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítést nem tartotta eltúlzottnak. Ezzel szemben a II. rendű felperes esetében figyelembe vette, hogy – a felperesek hivatkozásával ellentétben – életvitelszerűen külön lakásban él, és a foglalkozásából adódóan havonta mindössze néhány napot tartózkodik Magyarországon, ennél fogva a gyermek gondozásában, ellátásában lényegesen kisebb mértékben tud részt venni, a gyermek betegségéből eredő problémák nem nehezedenek rá állandó teherként. Megállapította, hogy a gyermekek közül a III. rendű felperes dolgozta fel nehezebben a testvére egészségkárosodását, és nála nagyobb mértékű pszichés hátrány mutatható ki. Figyelemmel volt arra, hogy a III. rendű felperes az édesanyjával és a testvérével egy háztartásban él, nagyobb részben hárulnak rá a testvére gondozásával kapcsolatos feladatok, és ezért indokolt részére a IV. rendű felpereshez képest magasabb összegű nem vagyoni kártérítés megítélése. A IV. rendű felperes esetében annak tulajdonított jelentőséget, hogy a testvére születését követően rövid időn belül különköltözött, s így nem kell folyamatosan szembesülnie a testvér egészségkárosodásával, nála mutatható ki a legkisebb mértékben pszichés hátrány.

[22] Az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítési igényeinek elbírálásakor abból indult ki, hogy a gyermekük nevelésével, gondozásával és ellátásával ezidáig folyamatosan felmerült és

a jövőben is szükségképpen felmerülő költségek összege pontosan nem határozható meg, továbbá az I-II. rendű felperesek az eddig felmerült költségeiket is csak részben tudták bizonyítani. Emellett egyetértett az alperessel abban, hogy a beszerzett ruhaneműk, játékok és egyéb eszközök részben a másik gyermeküknél is felhasználhatóak, ami a nevelési, gondozási költségeiket csökkenti, és ezt a káronszerzés tilalmára tekintettel ugyancsak értékelni kell. Mindezekre figyelemmel – a megjelölt kivételektől eltekintve – az egy összegben és a járadék formájában fizetendő kártérítést egyaránt általános kártérítésként határozta meg.

[23] A babakelengye költsége megfizetése iránti keresetet az elsőfokú bírósággal ellentétben részben megalapozottnak találta. Köztudomású tényként fogadta el ugyanis azt, hogy a gyermek születésével kapcsolatosan a szülőknél szükségképpen merülnek fel kiadások. Ehhez képest álláspontja szerint az a tény, hogy az egyik nagyszülő e költség viseléséhez anyagi támogatást nyújtott, nem jelenti a felpereseknél felmerülő kiadás hiányát. Tekintve azonban azt, hogy a csatolt okiratokat csak részben tartotta alkalmasnak a követelés összegének igazolására, általános kártérítésként 200.000 forintot ítelt meg az I-II. rendű felperesek javára.

[24] A baba- és gyermekruhák költsége megtérítése iránti igényt az elsőfokú bírósággal szemben csak részben tartotta megalapozottnak. Ezt egyrészt a követelés teljes körű bizonyítottságának hiányával indokolta, másrészt figyelembe vette azt a köztudomású tény, hogy a babaruhák többsége általában nem használódik el teljesen egy gyermeknél, ezért azok az I-II. rendű felperesek másik gyermekénél is felhasználhatóak voltak. Emiatt általános kártérítésként 500.000 forint hátralék, és 2019. január 1-jétől kezdődően havi 5.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

[25] Az élelmezési költségnél nem értett egyet az alperesnek azzal a fellebbezési hivatkozással, hogy a felperesek e körben a kárenyhítési kötelezettségüknek nem tettek eleget. Minthogy a kereseti követelés összegét nagyságrendileg elfogadhatónak tartotta, a hátralék összegét – az elsőfokú bíróságtól eltérően – 2.000.000 forintban, a 2019. január 1-jétől fizetendő járadék összegét havi 18.000 forintban határozta meg.

[26] A tisztálkodó- és tisztítószeresek költsége tekintetében is arra utalt, hogy e kiadások összege egyértelműen nem volt meghatározható, és ezért általános kártérítés alkalmazását tartotta indokoltnak. A bizonyítékoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. §-a szerinti mérlegelésével a hátralék összegét 500.000 forintban, a 2019. január 1-jétől fizetendő havi járadék összegét pedig 4.000 forintban állapította meg.

[27] Az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége esetében figyelembe vette, hogy a károsodott gyermek gondozásának pénzbeli ellenértéke a követelés jellegénél, természeténél fogva nyilvánvalóan nem határozható meg egzakt módon, mint ahogy az említett tevékenységek konkrét időszükséglete sem. Kiemelte, hogy a felperesek által hivatkozott KSH tanulmányban szereplő időtartam kizárólag egy elméleti időszükségletet jelöl, de az a követelés osszagszerűségének alátámasztására nem alkalmas. Mindezek miatt, az ügy összes körülményét mérlegelve – figyelembe véve a gyermekek számát, a károsodottan született gyermek egészségi állapotát és önellátási képességének hiányát – az alperes által elismert havi 20.000 forint járadékot reálisnak minősítette, és az elsőfokú bíróság által megállapított járadék összegét erre az összegre szállította le. A lejárt járadék összegét ugyanakkor az arra irányuló fellebbezés hiányában, a régi Pp. 228. § (4) bekezdésére tekintettel nem érintette.

[28] A háztartási humánerő-ráfordítás költsége és többletköltsége vonatkozásában egyetértett az alperes fellebbezésében foglaltakkal abban, hogy mivel az I-II. rendű felperesek negyedik gyermeke az egészségkárosodott gyermekük születését követő évben született, ezért a háztartási munkák elvégzése a két gyermek tekintetében egymástól élesen nem választható el. Minthogy ebből az okból a követelés osszagszerűségét sem tartotta teljes körűen

bizonyíthatónak, általános kártérítésként az alperes által elismert összegre szállította le a marasztalás mértékét, és a hátralék összegét 879.000 forintban, a folyamatos havi járadék összegét 12.855 forintban határozta meg.

[29] A játékok és fejlesztési eszközök költségével kapcsolatban mind a felperesek, mind az alperes fellebbezését megalapozatlannak találta. Rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta az általános kártérítés szabályait. A felperesek fellebbezéssel kapcsolatban pedig kiemelte, hogy nyilvánvalóan nem különíthető el a gyermekek által használt játékok beszerzésének indokoltsága, mint ahogy a jövőben felmerülő kiadások konkrét összege sem határozható meg.

[30] Az elsőfokú bíróság ítéletét a gyógyszerek, gyógyhatású készítmények és gyógyászati segédeszközök költsége tekintetében is helybenhagyta. Ezzel összefüggésben értékelte – egyebek mellett – azt, hogy a szóban forgó kiadások egy hasonló korú gyermek gondozásával kapcsolatban szükségképpen felmerülnek.

[31] A pelenka, popsitörő és popsikrém költségéről szóló elsőfokú ítéleti rendelkezést támadó fellebbezéseket ugyancsak megalapozatlannak minősítette. Ezzel kapcsolatban is egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy fennálltak az általános kártérítés alkalmazásának feltételei.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelmek

[32] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak részbeni hatályon kívül helyezését, a nem vagyoni kártérítés összegének a II. rendű felperes esetében 6.000.000 forintra, a III. rendű felperes esetében 4.000.000 forintra, míg a IV. rendű felperes esetében 3.000.000 forintra való felemelését, továbbá a fentiekben felsorolt, az I-II. rendű felperesek által érvényesített vagyoni kártérítési igények tekintetében – a háztartási humán erő-ráfordítás költsége és többletköltsége, valamint a játékok, fejlesztési eszközök költsége kivételével – az alperesnek a keresettel egyező marasztalását kérték. Az említett két vagyoni kártérítési igény közül az előbbi esetében a hátralék összegét 704.179 forintban, a folyamatos havi járadék összegét 6.679 forintban, az utóbbinál a hátralék összegét 385.135 forintban, a folyamatos havi járadék összegét 3.653 forintban kérték meghatározni.

[33] Megsértett jogszabályhelyként a régi Pp. 3. § (5) bekezdését, 24. § (1) bekezdését, 75. § (1)-(3) bekezdéseit, 81. § (2) bekezdését, 83. § (1) bekezdését, 164. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, 230. § (1) bekezdését és 253. § (3) bekezdését, a régi Ptk. 355. § (1)-(4) bekezdéseit és 359. § (1) bekezdését, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (4) és (6) bekezdését jelölték meg.

[34] A nem vagyoni kártérítési igényekkel kapcsolatban mindenekelőtt utaltak arra, hogy a teljes kártérítés elvét és a nem vagyoni kártérítés jogintézményét is sérti, ha a bíróság a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásakor a sérelemdíj vonatkozásában meghatározott kritériumokat veszi figyelembe.

[35] A II. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igényét illetően hangsúlyozták: a jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal szemben nem annak van jelentősége, hogy a II. rendű felperes külön él-e, mennyi időt tölt a munkájával, és ehhez képest mennyi időt tud fordítani a gyermeke gondozására, hanem a gyermeke egészségkárosodásának, amely a számára ugyanolyan súlyos hátrányt jelent, mint az I. rendű felperesnek. Lényegesnek tartották ugyanakkor azt is, hogy a II. rendű felperesnek a perbeli előadása szerint éppen azért kellett változtatnia a korábbi munkarendjén, mert a család anyagi biztonságát, megélhetését így tudta biztosítani. A megváltozott munkarend miatti távollét ezért álláspontjuk szerint a II. rendű felperes terhére nem értékelhető, és ennek pozitív, hátránycsökkentő tényezőként történő figyelembevétele a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésén alapult. Hivatkoztak

továbbá arra, hogy a megítélt nem vagyoni kártérítés összege sem a kialakult bírói gyakorlatnak, sem a 2010. évi ár- és értékviszonyoknak nem felel meg.

[36] Állították, hogy a III. rendű felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét a másodfokú bíróság indokolás nélkül csökkentette, holott egyetértett az elsőfokú bíróság által meghatározott hátrányokkal és azok súlyával.

[37] A IV. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igényével kapcsolatban hivatkoztak arra, hogy a másodfokú bíróság a döntését bizonyítékellenes megállapításra alapította. Állításuk szerint ugyanis az igazságügyi pszichológus szakértő szakvéleményének a IV. rendű felperes nyilatkozatát tartalmazó része szerint a IV. rendű felperes különélése csak néhány hónapig tartott, azóta visszaköltözött, és a mindennapokban is aktív részese a család életének. Utaltak azonban arra is, hogy a IV. rendű felperes a különélése alatt ugyanúgy rendszeres kapcsolatot tartott a család többi tagjával, a hétvégéket otthon töltötte.

[38] Az I-II. rendű felperesek vagyoni kártérítési igényei tekintetében alapvetően az általános kártérítés szabályának téves alkalmazására hivatkoztak. Hangsúlyozták, hogy a kiadásait és azok összegét tételesen megjelölték és bizonyították. Kiemelték ugyanakkor, hogy a költségek egészének vagy egy részének bizonyíthatatlansága sem teszi lehetővé az általános kártérítés alkalmazását, mivel annak feltétele az objektív számíthatóság hiánya, a bizonyíthatatlanság ezzel szemben a kereset elutasítását eredményezi. A szabad bizonyítás elvének megsértését azért állították, mert a másodfokú bíróság a bizonyítékok közül a fényképfelvételeket, számlákat és tanúvallomásokat a követelés teljes körű bizonyítására alkalmatlannak minősítette. Sérelmezték, hogy az általános kártérítés téves alkalmazása folytán a jogerős ítélet az utóper jövőbeni kezdeményezésének lehetőségétől is megfosztotta őket. A másodfokú bíróságnak azzal az okfejtésével sem értettek egyet, hogy a ruhaneműknek, játékoknak és egyéb eszközöknek a másik gyermek általi felhasználásának lehetősége a költségeiket csökkenti. Érvelésük szerint ugyanis annak bizonyítása, hogy az említett eszközök a másik gyermeknél is felhasználásra kerültek, az alperesre hárult, és e tény bizonyíthatatlanságát a terhére kellett volna értékelni. Ezen túlmenően kifejtették, hogy a kárenyhítés körében nem kötelesek az említett eszközöket a másik gyermek érdekében felhasználni.

[39] Az egyes vagyoni kártérítési igények közül az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége tekintetében a fentiekben túl előadták, hogy a másodfokú bíróság annak ellenére szállította le az elsőfokú bíróság ítéletében foglalt marasztalási összeget, hogy az alperes és a beavatkozója erre irányuló fellebbezést nem terjesztettek elő.

[40] Ugyancsak a régi Pp. 252. § (3) bekezdésének sérelmére hivatkozással támadták a jogerős ítéletnek az elsőfokú perköltségről szóló rendelkezését. Ezzel kapcsolatban arra utaltak, hogy mivel az említett rendelkezést csak ők támadták fellebbezéssel, ezért a másodfokú bíróság kizárólag e fellebbezés megalapozottságáról volt jogosult dönteni, a pernyertesség-pervesztesség megváltozott aránya az elsőfokú perköltség eltérő meghatározására nem adhatott okot.

[41] Kifogásolták, hogy míg a másodfokú bíróság az I. és III. rendű felperes esetében a régi Pp. 81. § (2) bekezdését alkalmazta, addig a többi felperes vonatkozásában a perköltségről a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott.

[42] Állították, hogy a másodfokú bíróság az I-II. rendű felperesek esetében a pertárgyértéket tévesen jelölte meg, és a jogerős ítélet indokolása erre vonatkozóan ellenőrizhető számítást nem tartalmaz.

[43] A régi Pp. 83. § (1) bekezdésének sérelmére azért hivatkoztak, mert a másodfokú bíróság az alperest és annak II. rendű beavatkozóját egyetemlegesen kötelezte az elsőfokú perköltség megfizetésére.

[44] Jogszabálysértőnek tartották azt is, hogy a másodfokú bíróság a perköltséghez tartozó ügyvédi munkadíj általános forgalmi adóval növelt összegének megfizetéséről rendelkezett. Mindemellett sérelmezték a másodfokú perköltségként a javukra megítélt ügyvédi munkadíj összegét.

[45] Az alperes és I. rendű beavatkozója felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[46] A felülvizsgálati kérelem nagyobb részben megalapozott.

[47] A Kúria a régi Pp. 275. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése a felperesek által megjelölt okokból jogszabálysértő.

[48] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy bár a felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletnek az I-II. rendű felpereseknek a háztartási humánerő-ráfordítás költségének és többletköltségének, valamint a játékok és fejlesztési eszközök költségének megtérítése iránti keresetet elbíráló rendelkezéseit is érintette, az I-II. rendű felperesek a lejárt és a folyamatos járadék mértékét mindkét kereseti követelés tekintetében a jogerős ítéletben meghatározottaknál kisebb összegben jelölték meg. Éppen ezért a jogerős ítélet ebben a részében nem volt támadott, arra a felülvizsgálat nem terjedhetett ki.

[49] Figyelemmel kellett lenni továbbá arra, hogy az I-II. rendű felperesek az elsőfokú bíróság által elbírált, végleges keresetükben az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége jogcímén 2019. január 1-jétől követelt folyamatos járadék havi összegét 190.093 forintban határozták meg, ezzel szemben a fellebbezésükben – a korábbi keresetmódosításnak megfelelően – csupán havi 174.406 forint tekintetében kérték az alperes marasztalását. Következésképpen az elsőfokú bíróság ítéletének a szóban forgó járadéki igényt az utóbbi összeget meghaladóan elutasító rendelkezése fellebbezés hiányában, a régi Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett, s így az az alperesnek a keresettel egyező marasztalására irányuló felülvizsgálati kérelem ellenére sem képezhette a felülvizsgálat tárgyát.

[50] A II., III. és IV. rendű felperesek alaptalanul sérelmezték, hogy a nem vagyoni kártérítési igényeik vizsgálatakor a sérelemdíj vonatkozásában meghatározott kritériumokat vette figyelembe. A jogerős ítélet indokai között valóban szerepel, hogy a bírói gyakorlat a nem vagyoni kártérítés mértékét befolyásoló tényezőként gyakorlatilag ugyanazokat a körülményeket értékeli, amelyek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2:52. § (3) bekezdésében – a sérelemdíj összegének meghatározása tekintetében – már tételes jogi normaként is megjelentek; ennek rögzítése, és a felhívott jogszabályhely által nevesített mérlegelési szempontokra való utalás azonban önmagában semmiképpen sem jelenti a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésében megfogalmazott teljes kártérítés elvének, illetve a nem vagyoni kártérítés jogintézményének a felülvizsgálati kérelemben állított sérelmét. A másodfokú bíróság a nem vagyoni kártérítési összegek megállapításakor a felülvizsgálati hivatkozással szemben a sérelemdíj esetében megjelenő büntető funkciót sem érvényesítette, sőt kifejezetten hangsúlyozta a nem vagyoni kártérítés kompenzációs jellegét.

[51] A II. rendű felperest ért alapvető nem vagyoni hátrány az volt, hogy az I. rendű felperessel közös gyermeke – az alperes kártérítési felelősséget megalapozó mulasztására visszavezethetően – súlyos egészségkárosodással született. Azt mindkét fokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az azonos összegű kereseti követelések ellenére az I-II. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítéseknél az I. rendű felperes javára mutató különbségtétel volt indokolt. Nála volt kimutatható ugyanis a legnagyobb mértékű pszichés károsodás, és ő az, aki az egészségkárosodása miatt gyakorlatilag állandó felügyeletre és gondozásra szoruló gyermekről gondoskodik. Ezzel szemben helyesen tulajdonított jelentőséget a másodfokú bíróság annak, hogy a II. rendű felperes külön lakásban él, és foglalkozásából adódóan lényegesen kisebb mértékben tud részt venni a gyermek ellátásában. Az utóbbiak kapcsán ugyanakkor nem lett volna figyelmen kívül hagyható, hogy a gyermek születése után az I. rendű felperes munkavállalása lehetetlenné vált, és ezzel együtt a II. rendű felperes külföldi munkavégzése állandósult. Mindez azt jelentette, hogy a II. rendű felperes vált az egyetlen családfenntartóvá, ami szükségképpen eltérő családon belüli munkamegosztást eredményezett. Ezzel együtt értékelni kellett, hogy a lelki egészség sérelme – ugyan eltérő mértékben, de – valamennyi felperesnél megállapítható volt, továbbá a pszichológus szakértői vélemény szerint a gyermek genetikai ártalommal születése elsősorban a szülőket érte sokkhatásként, és mindkettőjük személyiségműködésében a depresszív formakörbe tartozó reakciók váltak meghatározóvá. A felsorolt nem vagyoni hátrányokat, valamint a károkozás idején fennállott értékviszonyokat és a hasonló tényállású, összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott eseti döntéseket is figyelembe véve a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének megfelelő nem vagyoni kártérítés összegét a Kúria a II. rendű felperes esetében 4.000.000 forintban határozta meg.

[52] A testvérek közül a jogerős ítélet indokolása szerint is a III. rendű felperesnél jelentkeztek súlyosabb nem vagyoni hátrányok, s emiatt a IV. rendű felperesnél magasabb összegű nem vagyoni kártérítésre volt jogosult. Mivel ő az, aki az édesanyjával és az egészségében károsodott testvérével együtt él, ezért nagyobb részben hárulnak rá a gondozással kapcsolatos feladatok. Habár ezt a körülményt és a III. rendű felperesnél kimutatható pszichés hátrányt a másodfokú bíróság is értékelte, az elsőfokú bíróság részéről megítélt 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés összegét az általa reálisnak tekintett 3.000.000 forintra leszállította. Minthogy ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérő mérlegelési tevékenységének indokát nem adta, és egyéb mérlegelési szempontot sem jelölt meg, a III. rendű felperes helyesen hivatkozott az indokolási kötelezettség megsértésére. Ehhez képest az elsőfokú bíróság által meghatározott összegű nem vagyoni kártérítésnek a kompenzációra való alkalmasságát támasztotta alá az is, hogy a pszichológus szakértői vélemény a III. rendű felperesnél kifejezettebb büntudatot, introvertáltságot, szorongást és parentifikációt igazolt. A Kúria ezért a régi Pp. 221. § (1) bekezdésének és a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének sérelmére tekintettel a jogerős ítéletet e részében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[53] A IV. rendű felperes nem vagyoni kártérítési igénye tekintetében a felülvizsgálati kérelemben állított, a régi Pp. 206. § (1) bekezdését sértő, nyilvánvalóan okszerűtlen bizonyítékmérlegelés a IV. rendű felperesnek a pszichológus szakértői vizsgálat során tett nyilatkozata ismeretében sem volt megállapítható. A jogerős ítélet egyébként is tartalmazza azt – a felülvizsgálati kérelemben vitássá nem tett – tény, hogy a IV. rendű felperes már a Budapestre költözése előtt külön élt. Ennélfogva a másodfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a IV. rendű felpereshez képest a III. rendű felperesnek nagyobb mértékben kellett kivennie a részét a gondozással kapcsolatos feladatokból. Mindazonáltal a

pszichológus szakértői vélemény szerint a IV. rendű felperes gyermekszerepe is károsodott, a bűntudat, az introvertáltság és a szorongásra való hajlam erősödése nála is kimutatható volt, emellett az érettségi vizsgán nyújtott teljesítményt az öccse születését követő események negatívan befolyásolták. E hátrányok kiegyensúlyozására a Kúria az elsőfokú bíróság által megítélt 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítést tartotta alkalmasnak.

[54] A másodfokú bíróság az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelemmel érintett valamennyi vagyoni kártérítési igényének elbírálásánál a régi Ptk. 359. § (1) bekezdése szerinti általános kártérítést alkalmazott. Erre azonban a jogerős ítélet indokaival szemben az a körülmény, hogy a múltban felmerült kiadások csak a jövőbeli kiadások nagyságrendjének becsléséhez nyújthatnak támpontot, nem adhatott okot. Ez a fajta bizonytalanság ugyanis a járadék lényegéből fakad, és nem az általános kártérítésnek a fenti jogszabályhely által meghatározott feltételeinek fennállását támasztja alá. Az pedig, hogy az adott esetben az I-II. rendű felperesek által szolgáltatott bizonyítékok és a per további adatai a kereseti követelések összegének teljes körű bizonyítására nem voltak alkalmasak, és az addigi kiadásokat csak részben igazolták, eljárásjogi, bizonyítási kérdés, amelynek jogkövetkezményeit ennek megfelelően kellett volna levonni, de az általános kártérítés alkalmazását szintén nem indokolhatta. Emellett az I-II. rendű felperesek által beszerzett ruhaneműknek, játékoknak és egyéb eszközöknek a másik gyermek általi felhasználhatósága mint a másodfokú bíróság által a káronszerzés tilalma körében – a későbbiekben kifejtettek szerint tévesen – értékelt körülmény sem volt megfelleltethető a szóban forgó kivételes kártérítési mód feltételeinek.

[55] A PK 49. számú állásfoglalás szerint annak megállapításához, hogy a kár mértéke pontosan nem számolható ki, szükséges, hogy a bíróság előzetesen minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytasson a kár felderítése végett. Előfordulhat azonban, hogy már előre teljesen nyilvánvaló: semmiféle bizonyítás nem vezet eredményre, és nem alkalmas a kár mértékének megállapítására. Ilyen, előzetesen egyértelműen mutatkozó bizonyítási nehézség a perbeli esetben nem állt fenn, a keresetben megtéríteni kért károk jellege ugyanis a károk összegének bizonyíthatóságát nem zárta ki. Erre tekintettel a szükséges bizonyítás felvétele nem volt mellőzhető, e körben a bizonyítási feladatok megosztása – a felülvizsgálati kérelemben sem vitatottan – helyesen megtörtént, és az elsőfokú bíróság a felek által felajánlott bizonyítást teljes körűen lefolytatta. Ehhez képest a rendelkezésre álló bizonyítékok (tanúvallomások, szakvélemények és okiratok) alkalmasak voltak, és kellő támpontul szolgálhattak az alperes által megtérítendő károk mértékének meghatározására; az ennek ellenére fennálló, akárcsak részbeni bizonyítatlanság a kereset e részében való elutasítását kellett, hogy eredményezze. Mindez ugyanakkor – a két jogintézmények a már hivatkozott PK 49. számú állásfoglalás indokolásában is ismertetett eltéréseiből adódóan – a szabad belátás elvének a régi Pp. 206. § (3) bekezdésében meghatározott szabályának alkalmazását is lehetővé tette.

[56] Az egyes vagyoni kártérítési igények közül a babakelengye költsége vonatkozásában a másodfokú bíróság – az elsőfokú bírósággal ellentétben – helyesen fejtette ki, hogy a II. rendű felperes édesapja által e célra – meg nem határozható jogcímen és összegben – adott támogatás ténye nem cáfolta az I-II. rendű felpereseknek a kiadásaikkal kapcsolatos állítását. Helytállóan tekintette köztudomású ténynek ezeknek a gyermek születésével összefüggő költségeknek a szülőknél való szükségképpen felmerülését. Mivel azonban – a fentebb írtak szerint – az általános kártérítés alkalmazásának nem volt helye, a lefolytatott bizonyítás eredménye alapján kellett állást foglalni a követelés megalapozottságának kérdésében. Az I-II. rendű felperesek tételesen nyilatkoztak a születendő gyermekük részére megvásárolt termékekről és azok vételáráról, ezeket külön ún. babakelengye listában ismertették. Ennek

bizonyítására fényképfelvételeket csatoltak, az indítványukra tanúként kihallgatott Tanú1 vallomásában megerősítette, hogy az I-II. rendű felperesek előzetesen mindent megvettek, ami egy baba érkezéséhez szükséges, míg a perben kirendelt igazságügyi árszakértő szakvéleményében a megjelölt kiadásokat reálisnak minősítette. Mindezeket figyelembe véve a jogerős ítéletnek a régi Ptk. 359. § (1) bekezdését sértő rendelkezésének hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság ítéletének e részében való megváltoztatása és az alperesnek a keresettel egyező marasztalása volt a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének megfelelő bírói döntés.

[57] A baba- és gyermekruhák költsége tekintetében a keresetnek teljes egészében helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezés részbeni megváltoztatását és a marasztalás összegének – általános kártérítés alkalmazásával történő – leszállítását a másodfokú bíróság a követelés teljes körű bizonyítottságának hiányán kívül azzal indokolta, hogy a babaruhák az I-II. rendű felperesek később született gyermekénél is felhasználhatóak voltak. Ez a köztudomásúnak tekintett tényen alapuló, a káronszerzés tilalma körében értékelt következtetés azonban a kár mértéke kapcsán jelentkező, s ezáltal az általános kártérítés szempontjából lényeges bizonyítási nehézség megállapítására nem adhatott okot. Ezzel összefüggésben a károkozásból származó, a károsult által levonandó vagyoni előnyről azért nem lehet szó, mert – ahogyan a felülvizsgálati kérelem is helyesen tartalmazza – a régi Ptk. 340. § (1) bekezdésében meghatározott kárenyhítési kötelezettség alapján a jogerős ítéletben megfogalmazott elvárás az I-II. rendű felperesekkel szemben nem volt támasztható. Mindazonáltal az ettől eltérő, a másodfokú bíróság által kifejtett jogi álláspont sem tette volna mellőzhetővé az általános kártérítés régi Ptk. 359. § (1) bekezdésében írt feltétele fennállásának vizsgálatát. Ezzel szemben annak volt jelentősége, hogy az I-II. rendű felperesek a ruhanemük megvásárlását fényképfelvételekkel, pénztári blokkokkal, valamint az előzőekben már megnevezett tanú vallomásával bizonyították, és az igazságügyi árszakértő a feltüntetett összegeket itt is az akkori árviszonyoknak megfelelőnek tartotta. Ennélfogva az elsőfokú bíróság a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének helyes alkalmazásával marasztalta a keresettel egyezően az alperest.

[58] A másodfokú bíróság az élelmezési költség esetében az elsőfokú bíróság ítéletében a kereset szerint meghatározott marasztalási összeg kisebb mértékű leszállításának indokaként – azon túl, hogy a követelést nagyságrendileg elfogadhatónak tartotta – kizárólag az általános kártérítés alkalmazását jelölte meg. Mivel azonban ennek jogszabályi feltételei hiányoztak, míg az I-II. rendű felperesek által csatolt okiratok, vagyis a KSH-nak – az élelmiszer-fogyasztás normatív értékéből kiindulva számított – létminimumértékeket tartalmazó kiadványai az említett költségpótló járadék keresetben feltüntetett összegének bizonyítására alkalmasak voltak, a teljes kártérítés elvének az elsőfokú bíróság ítéleti rendelkezése felelt meg.

[59] Az I-II. rendű felperesek a tisztálkodó- és tisztítószeresek költségének megtérítése iránti járadékkövetelésük összegének alátámasztására szolgáló bizonyítékként hivatkoztak az igazságügyi árszakértő szakvéleményére, amely szerint a keresetben felsorolt termékek beszerzése a kérdéses időszakban alkalmazott kiskereskedelmi árakon történt. Ehhez képest az I-II. rendű felperesek a szakértő által más költség esetében már figyelembe vett, valamint túlzott mennyiségűnek minősített tételek (állványos babakád, öblítő, popsikenőcs és mosókapszula) értékével a keresetüket leszállították. A keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést ezért a másodfokú bíróság a régi Ptk. 359. § (1) bekezdésének megsértésével változtatta meg.

[60] Az I-II. rendű felperesek az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége vonatkozásában tévesen állították a régi Pp. 253. § (3) bekezdésének megsértését. Az elsőfokú bíróság ezt a költségpótló járadékigényt a keresetben foglaltaktól eltérően az ítéletének rendelkező részében és indokolásában eredetileg a „felperesek jövedelemvesztése” megnevezéssel illette, de azt utóbb a felperesek kérelmére kijavította. Az alperes és az I. rendű beavatkozója fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletét e részében is támadták, kérve a folyamatos járadék havi összegének leszállítását. A másodfokú bíróság ennek megfelelően változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét, és helyesen rögzítette, hogy mivel az alperesnek a hátralék összegének leszállítására irányuló fellebbezési kérelme nem volt, ezért azt a régi Pp. 228. § (4) bekezdése alapján nem érinthette.

[61] Az utóbbi kereseti követelés megalapozottságának vizsgálatakor is abból kellett kiindulni, hogy a Kúria a korábbi felülvizsgálati eljárásban hozott közbenső ítéletének indokolásában rámutatott: a folytatandó eljárásban a teljes kártérítési felelősség alapján kell a károk összegszerűségéről dönteni, figyelemmel az EBH 2015.P.11. elvi határozatban kifejtett indokokra. Ez azt jelentette, hogy a vagyoni károk körében az I-II. rendű felperesek a károsodottan született gyermekük teljes felnevelési költségét igényelheték. A kereset ennek megfelelően az ápolás-gondozás költségének és többletköltségének megtérítésére is kiterjedt.

[62] A másodfokú bíróság álláspontjával szemben a követelés jellege a kár mértékének, vagyis az említett tevékenységek pénzbeli ellenértékének meghatározását itt sem zárta ki, és ez az általános kártérítés alkalmazását nem indokolhatta. A felülvizsgálati kérelem ezzel kapcsolatban helyesen tartalmazza, hogy nemcsak a szülők részéről történő időráfordítás indokoltsága, de annak mértéke is számítható és bizonyítható. Ennek érdekében az I-II. rendű felperesek az alapfelnevelés költsége tekintetében valóban hivatkoztak arra a KSH-tanulmányra, amely a gyermeknevelés időszükségletét a családtagok számától függően határozza meg. A másodfokú bíróság ezt – az elsőfokú bíróságtól eltérően – helytállóan tekintette olyan elméleti számításnak, amely a konkrét esetre nem vonatkoztatható, és a követelés összegének alátámasztására nem alkalmas.

[63] Az érdemi döntés meghozatalakor ugyanakkor az I-II. rendű felperesek által felajánlott további – tanú- és szakértői – bizonyítás eredménye sem lett volna figyelmen kívül hagyható. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő – a gyógypedagógus szakkonzultáns bevonásával kialakított – szakvéleményében egyértelműen rögzítette, hogy a gyermek az önellátás és önkiszolgálás terén folyamatosan és teljes körűen ápolásra és gondozásra szorul. Ezzel összefüggésben részletezte, hogy a gyermek az étkezés során folyamatos felügyeletet igényel, a szobatisztasága nem alakult ki, a személyes higiénia terén teljes körű gondozásra szorul, és mivel hangulatát érzelmei irányítják, egyensúlyérzéke bizonytalan, a balesetveszély fokozott, ami szintén folyamatos felügyeletet tesz szükségessé. Mindezt Felperes2, Tanú1 és Tanú2 tanúk vallomásai is megerősítették. A felsorolt, az ápolás és gondozás körében nélkülözhetetlen tevékenységekre figyelemmel pedig a keresetben a 2010. május 6-tól 2013. április 17-ig terjedő időre napi 8,8 órában, míg 2013. április 18-tól napi 8,3 órában megjelölt időszükséglet eltúlzottnak semmiképpen sem tekinthető.

[64] A követelés összegének meghatározásakor az alábbiaknak volt jelentősége. A sérült gyermek ápolásával, gondozásával felmerült tevékenység miatt érvényesített kárigény elbírálása során abból kell kiindulni, hogy a gondozást végző hozzátartozó ténylegesen milyen munkát lát el, és nem abból, hogy az ehhez szükséges képesítéssel rendelkezik-e. A bíróság a mérlegelés során figyelembe veheti a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló jogszabályban foglaltakat mint irányadó adatot, ha a munkát ténylegesen elvégezték (BH 2017.92.). Az I-II. rendű felperesek ennek megfelelően a járadék mértékét a fentiekben meghatározott időtartamra a minimálbér

alapulvételével határozták meg, és abból levonták az emelt családi pótlék összegét. Mindezek miatt a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdését, valamint a 359. § (1) bekezdését sértő jogerős ítéleti rendelkezés helyett az alperesnek – a fentebb írtakra tekintettel – a fellebbezésben foglaltakkal egyező marasztalásának volt helye.

[65] Az elsőfokú bíróság a gyógyszerek, gyógyhatású készítmények és gyógyászati segédeszközök költsége, valamint a pelenka, popsitörő és popsikrém többletköltsége esetében egyaránt a keresetben követelt kisebb összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, és a másodfokú bíróság ezeket az elsőfokú ítéleti rendelkezéseket helybenhagyta. Ezzel szemben az I-II. rendű felperesek az előbbi követelés kapcsán a kiadásait felmerülését okiratokkal igazolták, és azok indokoltságát – egyes készítmények esetében az ellenjavallat hiányát – az igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye alátámasztotta. (Az utóbbiak kapcsán megjegyezve, hogy a Down-kórral való összefüggés hiánya azért nem bírt jelentőséggel, mert a szóban forgó kiadások megtérítését az I-II. rendű felperesek az alapfelnevelési költségek körében kérték.) A pelenka, popsitörő és popsikrém beszerzésével felmerülő többletköltségek indokoltságát az igazságügyi orvosszakértői vélemény szinten megerősítette, és a feltüntetett árakat az igazságügyi árszakértő reálisnak tartotta, az általa túlzott mennyiségűnek tartott popsikrém költsége tekintetében pedig az I-II. rendű felperesek a keresetüket utóbb leszállították. Ennélfogva a régi Ptk. 355. § (4) bekezdésének és 359. § (1) bekezdésének megsértésére tekintettel az alperes kereset szerinti marasztalására irányuló felülvizsgálati kérelem e részében is megalapozott volt.

[66] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését – az első- és másodfokú perköltség, valamint az állam által előlegezett költség viselésére is kiterjedően – hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a régi Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, az alperes által a II. rendű felperesnek fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 4.000.000 forintra, az I-II. rendű felpereseknek mint együttes jogosultaknak gyógyszerek és gyógyhatású készítmények, valamint gyógyászati segédeszközök költsége, pelenka, popsitörő és popsikrém költsége címén fizetendő lejárt és folyamatos járadék összegét, valamint az ápolás-gondozás költsége és többletköltsége címén fizetendő lejárt járadék összegét a kereset szerinti összegekre, az utóbbi jogcímű folyamatos járadék összegét a fellebbezésben kért összegre felemelte, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a II. rendű felperes további nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti keresetét elutasító, a III-IV. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti keresetének részben helyt adó, a baba- és gyermekruhák költsége, az ételmezési költség, valamint a tisztálkodó- és tisztítószeres költsége tekintetében a keresetnek teljes egészében helyt adó – rendelkezését helybenhagyta. Ezt meghaladóan a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott – az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű felperes további nem vagyoni kártérítés megfizetése iránti keresetét elutasító, fellebbezett részét helybenhagyó – rendelkezését a régi Pp. 275. § (3) bekezdése szerint hatályában fenntartotta.

Záró rész

[67] A jogerős ítéletnek a perköltség viseléséről szóló rendelkezéseit érintő, többirányú felülvizsgálati támadás megalapozottságának vizsgálatakor a következőkre kellett figyelemmel lenni. Alapvetően téves volt a felpereseknek az a hivatkozása, hogy mivel a perköltség viselése tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletével szemben kizárólag ők terjesztettek elő fellebbezést, ezért a másodfokú bíróság más okból, a pernyertesség-pervesztesség megváltozott arányára tekintettel az elsőfokú perköltségről eltérően nem rendelkezhetett volna. A másodfokú bíróság ugyanis azzal, hogy a reformatórius jogkörében

eljárva, a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, ebben a részben eltérő érdemi döntést hozott, ami értelemszerűen az elsőfokú eljárásbeli pernyertességi és pervesztességi arányok módosulását eredményezte, és ennek a perköltség viselésére kiható eljárásjogi jogkövetkezményét is a másodfokú bíróságnak kellett levonnia. Ennélfogva a jogerős ítélet az említett okból a régi Pp. 252. § (3) bekezdését nem sérti. Az ugyanitt feltüntetett régi Pp. 75. § (1)-(3) bekezdései pedig nem a perköltség viseléséről szóló rendelkezéseket tartalmazzak, hanem a perköltség fogalmát, annak egyes elemeit határozzák meg, ezért ez adekvát jogszabályi hivatkozásnak nem tekinthető.

[68] A felülvizsgálati kérelemben kifejtettekkel szemben annak sem volt eljárásjogi akadálya, hogy a másodfokú bíróság a régi Pp. 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaság hiányában egyes felperesek esetében a régi Pp. 81. § (1) bekezdésében, míg más felperesek esetében a régi Pp. 81. § (2) bekezdésében foglalt különös, a részleges pernyertesség tekintetében érvényesülő költségviselési szabályt alkalmazza.

[69] A régi Pp. 83. § (1) bekezdése a perköltség viselésének beavatkozás esetén irányadó szabályait rögzíti. Azokkal kapcsolatban a felperesek helyesen hivatkoztak arra, hogy az alperes II. rendű beavatkozója csak abban az esetben lett volna az alperessel egyetemlegesen kötelezhető az elsőfokú perköltség megfizetésére, ha a II. rendű beavatkozó önálló beavatkozónak minősült volna. Ennek hiányában – csakúgy mint az I. rendű beavatkozó – az alperes pervesztessége okán kizárólag a felpereseknek a beavatkozással felmerült költségtöbbletében lett volna marasztalható. Ez ugyanakkor a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal ellentétben egyik beavatkozó esetében sem eredményezhette a felperesek összes, az alperes által megtérítendő perköltségének megfizetésére kötelezést. A beavatkozással felmerült költségtöbblet összegét a beavatkozónak az eljárás különböző szakaszaiban végzett perccselekményeinek figyelembevételével, és arra tekintettel kellett meghatározni, hogy azokkal összefüggésben a felperesek részéről mennyiben volt indokolt további költséggel járó jogi képviselési tevékenység.

[70] A perköltség részeként felszámított ügyvédi munkadíj vonatkozásában a felperesek alaptalanul sérelmezték, hogy annak összegét a másodfokú bíróság „bruttósította”, és azt a jogerős ítélet rendelkező része ennek megfelelően, az általános forgalmi adóval növelt mértékben tartalmazza. A bíróságnak ugyanis az R. 4/A. § (1) bekezdése szerint az általános forgalmi adó összegét a díj összegén mint adóalapon felül kell felszámítania, és az a régi Pp. 75. § (2) bekezdése szerint a perköltség részét képezi.

[71] Minthogy a felülvizsgálati eljárásban hozott határozat eredményeként az elsőfokú eljárásban az I. rendű felperes 96%, a II. rendű felperes 57%, a III. rendű felperes 100%, a IV. rendű felperes pedig 75% arányban lett pernyertes, a III. rendű felperes esetében a régi Pp. 78. § (1) bekezdése, a további felperesek esetében – a követeléseik nyilvánvaló eltúlzottságának hiánya miatt – a régi Pp. 81. § (2) bekezdése volt alkalmazható. A Kúria az alperes által részükre elsőfokú perköltségként fizetendő ügyvédi munkadíj összegét az R. 3. § (6) bekezdése alapján, a kifejtett jogi képviselési tevékenység arányában, a hosszú pertartamot és az ügy bonyolultságát is figyelembe véve az R. 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján megállapítható összeg másfélszeresében határozta meg, és az az R. 4/A. § (1) bekezdésének megfelelően az általános forgalmi adót is tartalmazza. Ehhez képest az alperes mindkét beavatkozóját a régi Pp. 83. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperesek részéről a

beavatkozással felmerült, az alperes terhére megállapított elsőfokú perköltség egyharmadával egyező költségtöbblet megtérítésére.

[72] Az alperes az elsőfokú eljárásban az állam által előlegezett költség (szakértői díj) pervesztességével arányos részének az állam javára való megfizetésére a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése szerint köteles, míg a további állam által előlegezett költséget a Kmr. 14. §-a értelmében az állam viseli.

[73] A másodfokú eljárásban a saját fellebbezése vonatkozásában az I. rendű felperes 100%, a II. rendű felperes 40% arányban lett pernyertes. Az alperesnek és I. rendű beavatkozájának fellebbezése tekintetében az I. rendű felperes 85%, míg a II-IV. rendű felperesek 100% arányban pernyertesnek minősültek. Erre tekintettel az alperes az R. 3. § (5) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint az I. rendű felperes esetében 182.900 forintban, a II. rendű felperes esetében 70.800 forintban, a III. rendű felperes esetében 95.5250 forintban, a IV. rendű felperes esetében 79.400 forintban meghatározott mértékű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére köteles. Mivel az I. rendű beavatkozó a fellebbezést az alperessel közösen nyújtotta be, ezért a felperesek részéről a másodfokú eljárásban a régi Pp. 83. § (1) bekezdése szerint megtérítendő költségtöbblet nem merült fel.

[74] A Kúria a felpereseknek az általános forgalmi adót tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére az alperest és a külön felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő I. rendű beavatkozáját a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott régi Pp. 78. § (1) bekezdése, 81. § (2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése szerint, az R. 3. § (5) bekezdésére és 4/A. § (1) bekezdésére tekintettel kötelezte.

[75] A felperesek személyes költségmentessége miatt le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott Kmr. 14. §-a értelmében, az alperes teljes személyes illetékmentességére [Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja] figyelemmel az állam viseli. (A jogerős ítéletnek a felülvizsgálati határozattal nem érintett rendelkezései szerint a feljegyzett kereseti és fellebbezési illetéket ugyancsak az állam viseli.)

[76] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[77] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
Budapest, 2021. március 24.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Antónia s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Kúria
III.Pfv.21.760/2019/11

19

bírószági ügyintéző

HM